

נציבות תלונות הציבור על שופטים

לשכת הנציב אשר קולה
ס. נשיא, שופט מחוזי (בדימוס)

ט' בתמוז תשפ"ו
24 ביוני, 2026
מספרנו: 516/26 / בית המשפט המחוזי

תמצית החלטה

עוד על שמירת השבת, ועוד על הגשת תלונות מרובות באותו נושא, בידי מי שאינו 'נפגע ישיר' – החלת חובת תום לב על הגשת תלונה

תקציר

החלטת הנציב עוסקת בתלונה שהוגשה נגד שופט שחתם על החלטה בשבת, כשעה ועשרים דקות לפני צאת השבת.

בפתח ההחלטה מותח הנציב ביקורת רחבה על תופעת "המתלוננים הציבוריים" המגישים תלונות על סמך פרסומים תקשורתיים בלבד, ללא בירור עצמאי וללא פנייה לנפגעים הישירים. הוא מדגיש כי במקרה זה הוגשו ארבע תלונות כמעט זהות, שנשלחו במקביל גם לכלי תקשורת, ומוזהיר כי תופעות של הגשת תלונות משוכפלות ופרסום מוקדם שלהן פוגעות בהליך התקין. הנציב סבר כי הגיעה העת להחיל את עקרון תום הלב על הגשת תלונה בידי מתלונן ציבורי (בשים לב גם לחומרת התלונה ולכלל נסיבותיה).

לגוף העניין, המתלוננת טענה כי חתימת השופט על החלטה במהלך השבת מהווה פגיעה בקדושת השבת. לבקשת הנציבות צורפה עמדתו של עורך דין שהיה מעורב בתיק ושומר שבת. לדבריו, במהלך שירות מילואים הוא נאלץ להיות זמין בטלפון, וכאשר קיבל התראה ממערכת "נט המשפט" בשבת ופתח את המכשיר מתוך מחשבה שמדובר בעניין מבצעי, גילה שמדובר בהחלטה טכנית שניתנה על ידי השופט. הוא תיאר תחושת כאב עמוקה ופגיעה ברגשותיו הדתיים, אך הבהיר שאין לו טענה אישית נגד השופט והוא מבקש בעיקר הפקת לקחים.

השופט השיב כי הוא אינו שומר שבת ולעיתים עובד בשבת בשל עומס העבודה הרב. לדבריו, ההחלטה הייתה טכנית וניתנה בחוסר תשומת לב לעובדה שהשבת טרם הסתיימה. הוא הביע צער על כך שעורך הדין קיבל התראה בשבת, והציע פתרון מערכתי שימנע משלוח אוטומטי של החלטות לא דחופות במהלך השבת. הנציב קבע כי אמנם היה על השופט לצפות לאפשרות שעורכי דין שומרי שבת יקבלו התראות כאלה, אך קיבל את הסברו כי מדובר בטעות שנעשתה ללא כוונה ובחוסר תשומת לב.

בסיכום של דבר, הנציב שב והדגיש את חשיבות שמירת השבת במערכת המשפט ואת העיקרון שלפיו אין לתת החלטות שאינן חיוניות במהלך השבת. עם זאת, בנסיבות המקרה – ובהתחשב בכך שהשופט התנצל, הכיר בחשיבות העניין, לא חלק על העיקרון עצמו ופעל מתוך טעות ולא מתוך זלזול – נקבע כי אין הצדקה לקבל את התלונה. הנציב הסתפק בהבהרת הנורמה הראויה והפנה למנהל בתי המשפט המלצה לחדד שוב את ההנחיות לשופטים שלא לחתום על החלטות בשבת, למעט במקרים הכרחיים.

מבוא ותמצית התלונה

1. עניינה של החלטה זו בתלונה שהוגשה על ידי גורמים שונים ובמרכזה טענתם בדבר חתימתו של שופט על החלטה בעיצומו של יום השבת.
2. טרם שנדונה התלונה לגופה ובתגובה לה, נדרש הנציב לריבוי התלונות באותו נושא, על דרך הכלל, ולריבוי התלונות מושא התלונה הנוכחית בפרט.

כחלק מהשירות שניתן לך במשרד המשפטים אנו מזמינים אותך להיכנס לאתר כל זכות בכתובת: kolzchut.org.il/justice כי יש לך את הזכות לדעת מהן הזכויות שלך!

ירושלים: נחום חפצדי 5, בית עופר, גבעת שאול 9548401 טל' 073-3927425 פקס' 02-6467973

דואר אלקטרוני: Shoftim@justice.gov.il

אינטרנט: <http://Shoftim.justice.gov.il>

3. עוד ביקש הנציב להידרש שוב לתלונות המוגשות על ידי מתלוננים ציבוריים, שאינם הנפגעים הישירים מן המעשה שבגיננו מוגשת התלונה ועל תלונות הנסמכות על פרסומים שונים בכלי התקשורת ולעיתים מבלי שנערכה בדיקה כלשהי, אלא בבחינת "העתק-הדבק" - "כך פורסם" ומכאן התלונה.

4. עניין אחרון זה מזכיר את שכתב המשנה לנשיא בית המשפט העליון כב' השופט (בדימ') מ' חשין ז"ל בהתייחסותו לעותרים ציבוריים למיניהם (ר' בג"ץ 2148/94 אמנון גלברט נ' נשיא בית המשפט העליון, פ"ד מח(3) 573):

"נתחלפו העתים, נשתנו המנהגות, וימים שהיו חלפו ואינם עוד עמנו. על דרך ההפלגה נאמר, שכיום נוטל אדם לידו את עיתון הבוקר או עיתון הצהריים, ומבטו מרקד בין הידיעות השונות עד שעינו צדה ידיעה פלונית. ומשמצא מה שמצא קרא הוא אל חבריו: קומו ונעלה ציון - אל בית המשפט העליון. אומר ועושה. עתירה לבית-משפט כמו נכתבת היא במהלך הנסיעה, ובעומדו לפני בית המשפט ועתירה פגומה בידו, מבקש אותו מתדיין כי תינתן ארכה בידו לתקון את אשר עוול. מנהג חדש הוא שבא למדינה, ואני לא אסכים לחיות בו."

5. כך הוא לאחרונה גם בהגשת תלונה לנציבות. אין צורך יותר בנטילת עיתון (בוודאי לא כמשמעותו של עיתון בימים עברו) ואין צורך "לקום ולעלות ציון". די לו למתלונן הציבורי, לעבור ברפרוף מהיר על פני רצף הודעות העיתונות או "ציוצים" באתרים השונים, במכשיר סלולארי שברשותו. צדה עינו ידיעה שנראית לו מעניינת ומצדיקה, כך לדעתו, תלונה לנציבות, או אז, חיש קל לוחץ הוא על כפתור "העתק-הדבק", מוסיף מלל קלוש, ובידו השנייה "לוחץ" על כפתור נוסף והתלונה יוצאת לה בדרכה לנציבות.

6. לאחרונה, יש שבמקביל למשלוח ה"תלונה" לנציבות, שולחים הם אותה במישרין לכל אתרי החדשות למיניהם ולקבוצות תפוצה שונות וכותרת בידם - "הוגשה תלונה לנציבות", ויש כאלה שמהדרין ומוסיפים "תלונה חמורה". לאחרונה ממש, תופעה חדשה באה לעולם ובעצם שתיים - האחת, העיקר הוא בפרסום שנשלחה "תלונה חמורה" והרי היא לפניכם הקוראים, למה לטרוח ולשלוח אותה לנציבות? די לנו שיוזכר במקומות הנכונים שארגון פלוני אלמוני, או איש ציבור פלוני אלמוני פרסם בתקשורת על דבר התלונה, ובכך יצאנו ידי חובה. והשנייה - אף היא חמורה לא פחות, שאישי ציבור שולחים את התלונה הישר לתוכנת "הווטסאפ" האישית של הנציב, ובמקביל כמובן לכל אתרי החדשות. זו גם זו רעה חולה, ושתייהן באו לידי ביטוי בתלונה מושא החלטה זו.

7. תופעה פסולה נוספת הינה ריבוי תלונות באותו נושא ממש. וכך עובדת השיטה: הראשון, הזריז, שרואה ידיעה שמצדיקה לטעמו הגשת תלונה, אץ רץ הוא להגיש תלונה תוך פרסום כמובן בכל אתר ואתר. האחר, שרואה שפלוני הקדימו בהגשת התלונה, חושב בליבו מדוע יגרע חלקי? ואז אף הוא "אץ רץ" (במשעולי האינטרנט והדוא"ל) ומגיש תלונה זהה לחלוטין

ואף הוא אינו מהסס לרגע ובמקביל (או לעיתים קודם לכן) שולח הוא את פאר יצירתו – התלונה המועתקת – להפצה בכל אתר ואתר.

8. ראו לעניין אחרון זה בהשאלה את דברי כב' השופט נעם סולברג, בבג"ץ 23144-06-26

אומ"ץ – אזרחים למען מנהל תקין וצדק חברתי ומשפטי נ' כנסת ישראל ואח' (נבו, 9.6.26):

"העותרת מציינת במפורש כי "הואיל והוגשו בעניין זה עתירות נוספות ועל מנת לא להלאות את בית המשפט בטיעונים נוספים, סומכת העותרת את ידה על טיעוני יתר העתירות". מדובר באמירה מפתיעה מעט, שהרי אם כך הם פני הדברים, ואף לפי דבריה שלה, אין בטיעוניה כדי לתרום לבירור הסוגיה המשפטית מושא העתירה, אלא אך לחזור על טענות שכבר הועלו, בבחינת 'הכנסת תבן לעפריים' – מדוע ראתה העותרת לנכון להגיש את העתירה מלכתחילה?"

9. כך, בנדון שלפנינו הוגשו ארבע תלונות זהות זו לזו (האחת, כאמור, נשלחה ל"ווטסאפ" הפרטי של הנציב), שכולן ממקור אחד, וכולן הוגשו ללא בירור מינימלי או כמעט מינימלי של פרטי התלונה וללא שצורפה עמדת הנפגע הישיר בשאלה אם להגיש תלונה או גופו של עניין. בהליך זה התממשו, אפוא, כל הרעות החולות אותן מניתי לעיל, ומשום כבודם של המתלוננים השונים לא חשף הנציב את שמם, ואולם ככל שתופעה זו תימשך, ציין כי ייתן לכך ביטוי של ממש בהחלטותיו.

10. לגופם של דברים וטרם בחינת גופה של תלונה, כבר אמרנו וחזרנו ושנינו, כי הנציבות מוכנה לבדוק גם תלונות של "מתלוננים ציבוריים" למיניהם. נסמכנו על חוות דעתה של הנציבה הראשונה, כב' השופטת (בדימ') ט' שטרסברג-כהן (חוות דעת מיום 22.9.05 שמספרה 10/05) וכותרתה "למי מוקנה מעמד של 'מתלונן' בפני הנציבות?". בחוות הדעת נקבע, בין היתר, כי קיומו של אדם אחר (שאינו מגיש התלונה), שנפגע במישרין, יצדיק – בדרך כלל – הימנעות מבירור התלונה ללא קבלת הסכמתו והסמכתו של בעל האינטרס הישיר. עוד ר', דרך משל, בתמצית החלטתי 696/25 מיום 11.9.25. עוד קבענו, ואף נקבע בחוות הדעת האמורה, שהנציבות לא תסגור שעריה בפני מתלוננים ציבוריים.

11. אולם, הדגשנו ושכנו והדגשנו, כי הנציבות תפתח שעריה כאמור, על דרך הכלל, בהינתן שני תנאים מצטברים, האחד שאכן מדובר בעניין בעל חשיבות ציבורית המצדיק בירור תלונה גם אם זו הוגשה על ידי "מתלונן ציבורי", והשני שנעשתה פנייה מקדימה לנפגע הישיר (בהנחה שיש כזה) והובאה עמדתו לגופה של תלונה, לאמור, האם זו על דעתו והאם מסכים הוא להגשת התלונה.

12. מבלי לקבוע מסמרות לעת הזו, קבע הנציב החלטתו כי הגיעה העת להוסיף תנאי נוסף, והוא עקרון העל של תום-הלב, לאמור, תלונה שאינה מוגשת על ידי הנפגע הישיר, צריך שתהיה מוגשת בתום-לב (בשים לב גם לחומרת התלונה ולכלל נסיבותיה).

13. בתיק דנן, הגם שהוגשו כאמור 4 תלונות, החליט הנציב להידרש רק לתלונת אחד הגופים, אשר לאחר פנייה מהנציבות צירף גם את עמדת הנפגע הישיר, ומשכך מצא לנכון לבררה לגופה.
14. כאמור לעיל, התלונה עוסקת בחתימתו של השופט על החלטה (טכנית כלשונו, אבל אין לכך נפקות) שניתנה בשעה 19:07 ביום השבת וזאת כשהשבת יצאה בשעה 20:27.
15. המתלוננת מפנה להודעת דוברות בתי המשפט אשר מאשרת את העובדה הנ"ל ומציינת בתגובתה כי ההחלטה, כך על פי הודעת הדוברות, ניתנה בחוסר תשומת לב טרם צאת השבת.
16. לטענת המתלוננת, חוסר תשומת לב אינו "תירוץ" לחילולה של השבת, תוך שהמתלוננת מפנה להחלטתי מס' 277/26, אשר פורסמה באתר הנציבות. המתלוננת מאריכה לטעון על חשיבותה של קדושת השבת ועל הצורך להקפיד עליה, ואולם בטענות אלו אין כל חידוש.
17. כאמור, ביקשנו מהמתלוננת להשלים תלונתה ולהביא לידיעתנו את עמדת הנפגע הישיר, ואכן כך נעשה והועבר אלינו מכתבו של אחד מבאי כוח הצדדים בהליך שבכותרת.
18. עוה"ד מציין כי לא ביקש להגיש תלונה, אולם הוא מבקש להביא לידי ביטוי את הפגיעה האפשרית ברגשותיהם של בעלי הדין, אשר מקפידים על שמירת שבת. לדבריו, הוא שומר תורה ומצוות אשר שירת בתקופה הרלוונטית במילואים, ומשכך, צריך היה לצפות בהודעות במכשיר הסלולארי שלו. לדבריו, במהלך השבת הוא קיבל התראה במכשיר הסלולארי ומתוקף אחריותו המבצעית הוא פתח את המכשיר הסלולרי, ולהפתעתו גילה כי ההתראה שבעטייה הוא חילל את השבת, הייתה התראה אוטומטית ממערכת "נט המשפט" בדבר מתן ההחלטה מושא התלונה.
19. עוה"ד הוסיף, ודבריו יובאו בשם אומרם, כך: "קשה לתאר במילים את עוצמת הכאב שחשתי באותו רגע, אדם המוכן לחלל את שבתו להצלת חיי הזולת ועושה זאת בכובד ראש ובמורא מצא עצמו מחלל שבת לא לשם הצלת נפש, אלא בשל הודעה טכנית על החלטה שיפוטית שהזנה למערכת ממוחשבת ביום שבת קודש". עוד הוסיף עוה"ד כי הפגיעה במתן ההחלטה בשבת, אשר פורסמה ללא דחיפות הנראית לעין וללא צורך מידי, איננה פגיעה טכנית בלבד, אלא מדובר בתחושת כאב עמוקה, הנוגעת לליבת אמונתו של שומר השבת, לערכיו, ולדרך חייו. עוד ציין כי בעקבות קבלת ההתראה בשבת, נפגעו לא רק שמירת השבת שלו, אלא אף נכונותו לחלל שבת בעתיד לצרכים מבצעיים.
20. עוה"ד ציין כי אין בליבו טרוניה אישית על השופט ומבין הוא שהחלטתו ניתנה בחוסר תשומת לב, ועם זאת, הוא העביר עמדתו רק על מנת שיופקו הלקחים הנדרשים, והרגישות לנושא תחודד.

תגובת השופט

21. השופט בתגובתו לתלונה מסר כי הוא אינו שומר שבת, ונוכח "עומס העבודה העצום המוטל עליי, ועל יתר שופטי ישראל, מעת לעת אני נאלץ לעבוד בשבת", וכך אירע בהחלטה מושא התלונה.

22. השופט ציין את תגובת הדוברות אשר לדבריו תואמה עימו, לפיה ההחלטה היא טכנית, והיא ניתנה בחוסר תשומת לב טרם צאת השבת, זאת כי הוא אינו מצוי בזמנים המדויקים של צאת השבת. השופט הוסיף, כי ההחלטה ניתנה כשעה ועשרים דקות טרם צאת השבת ולהבא יבדוק ביתר תשומת לב עניין זה.

23. לדברי השופט, יש לעשות את ההבחנה הנדרשת בין החלטת הנציב, שמספרה 277/26, לבין התלונה שבכותרת, אשר אינה מתמקדת בעיקר אלא בטפל. זאת בעיקר כי ההחלטה "אינה מחייבת עבודה בשבת של עובדי מערכת בתי המשפט....". השופט ציין, כי יישום ההחלטה נעשה על ידי מזכירות בתי המשפט ביום ראשון, והוא כלל לא העלה בדעתו ולא יכול היה גם להניח "שמי מבעלי הדין או עורכי הדין המטפלים בתיק יקבלו את ההחלטה בשבת."

24. השופט הוסיף כי מכתב עוה"ד הטרידו לא מעט, "שכן בפועל – מבלי שאתכוון לכך – קיבל הוא, שמקפיד בהלכות השבת, התראה על מתן החלטה לא דחופה במהלך השבת."

25. השופט הציע פתרון מערכת-טכני, שלפיו, "מן הראוי שהרשות השופטת תבחן את מערכת ההתראות שמקושרת, כך נראה, להחלטות שמפורסמות בנט-המשפט, ותקבע כללים אשר יבטיחו שהחלטות לא דחופות לא יועברו לצדדים במהלך השבת. מבלי לקבוע מסמרות בדבר אפשר לחשוב על אפשרות שיסמן השופט במערכת במקרים החריגים בהם הוא מעוניין שהחלטה שנתן בשבת תומצא באופן מידי לצדדים. נראה שכלי כזה יוכל גם לסייע למנוע טעויות אנוש שעלולות להביא למתן החלטה לא דחופה בשבת, כפי שארע במקרה הנדון."

מסקנות והחלטה

26. בפתח דבריו במסקנות שב הנציב על קביעותיו דלעיל, ביחס לתלונות של מתלוננים ציבוריים למיניהם.

27. לגופם של דברים, וכפי שאכן כתב הנציב למתלוננת, דומה שיש אכן להידרש להבדל שבין העיקר לבין הטפל.

28. העיקר הוא מה שכבר כתב הנציב ובאריכות בהחלטה 277/26 בדבר חשיבות קדושת השבת ושמירתה במדינה יהודית ודמוקרטית, וממילא התייחסותו למתן החלטות בשבת, אשר

לגביו הודגש, כי רק במקרים של צורך ממשי, ניתן ליתן החלטות במהלך השבת. הדבר נובע מאופייה היהודי של המדינה לצד אופייה הדמוקרטי כמובן. על דברים נכוחים שכתב שם, אין מה להוסיף.

29. בנדון שלפנינו, מדברי השופט עולה שעקב עומס עבודה, נאלץ הוא כמי שאינו שומר שבת לעבוד גם בשבת. עוד עולה מדבריו כי מקובל עליו שאין ליתן החלטות אופרטיביות או אחרות בשבת.

30. זאת ועוד, השופט מצר על עוגמת הנפש לעוה"ד, שנאלץ לחלל שבת. ומוסיף השופט וכותב, כי "לא הניח וגם לא יכול היה להניח שלעו"ד ... "תקפוץ" התראה במהלך השבת".

31. לעניין זה האחרון לא קיבל הנציב את טענת השופט שלא היה יכול להניח, ש"תקפוץ" למי מבאי הכח ההחלטה בשבת. במציאות ימינו, ריבוי של עורכי דין שומרי שבת יש, וגם ריבוי של שומרי שבת שנאלצים מכורח הנסיבות להיות צמודים למכשיר הסלולר שלהם. שעה שהשופט ידע שעוה"ד הינו שומר שבת, ושעה שידע הוא שמערכת "הנט" "תקפיץ" התראה במכשיר הסלולר שלו, הרי שממילא צריך היה להניח או למצער, יכול היה להניח, שאכן תקפוץ התראה במהלך השבת.

32. עם זאת, התנצלותו והסברו של השופט כי הדבר נעשה בחוסר תשומת לב, והוא מצר על כך, ראויים ומקובלים בעיני הנציב.

33. אשר לחתימתו של השופט על ההחלטה כשעה ועשרים לפני צאת השבת, הגם שאכן מבחינה הלכתית טהורה, מדובר בעיצומה של השבת, הרי שניתן להבין לליבו של השופט שלא "דק פורתא", ולא שת אל ליבו שהשבת טרם יצאה.

34. עניין זה בצירוף התנצלותו הכנה של השופט ובצירוף העובדה שהשופט לא חלק ולא חולק על חשיבותה של שמירת השבת גם במערכת המשפט, במובן זה שלא יחתמו החלטות (שאינן מחויבות במציאות) במהלך השבת, הוביל את הנציב לכלל מסקנה כי בנסיבות אלו אין להצדיק התלונה.

35. יובהר, כי מטרתה העיקרית של הנציבות הינה לשפר את מערכת המשפט בכל הקשור להתנהלות השופטים ואין הנציבות רואה את עיקר תפקידה במתן הערות לשופט, או במתן החלטות ש"התלונה מוצדקת".

36. בנדון שלפני ובהתחשב בכל הנסיבות הפרטניות כמבואר לעיל, די באמירה נורמטיבית שלפיה מורה הנציבות על הדרך הנאותה של השופט לנהוג בה, ובכך יבוא השיפור המיוחל.

37. בשולי החלטה זו ביקש הנציב להפנות את תשומת לב מנהל בתי המשפט לצורך לחדד שוב את ההנחיה שהוצאה בעבר ולפיה, יקפידו שופטי ישראל שלא לחתום על החלטותיהם בשבת ואולי יזכו שיקויים בהם, חרף העומס הכבד המוטל עליהם, מה שרמז לו בורא העולם עת שכילה מלאכתו, "באה שבת באה מנוחה" (רש"י בראשית ב' ב').